

علیرضا مولودی

ستیز نام‌ها در حیات تهران

گزارشی از سیر تحول نام‌گذاری خیابان‌های تهران
از انقلاب ۵۷ تا به امروز

رستاخیز که از میدان توپخانه به آنجا نقل مکان کرده بود، شلوغ بود و کمیته نام‌گذاری خیابان‌ها می‌خواست به روش شورایی اسامی خیابان‌ها را انتخاب و تغییر دهد. به گفته منصوریان در این شورا نماینده دانشجویان، کارگران، روحانیت و شهرداری حضور داشت اما گروه‌های سیاسی در آن عضویت نداشتند ولی به موقع از فرصت‌های پیش آمده بهره می‌گرفتند؛ یکی در نقد عملکرد شهرداری در حوزه نام‌گذاری و دیگری با بهره گرفتن از نام خیابان‌ها برای نماد تجمع خود در خیابان کارگر. این رویه ادامه داشت تا اینکه توسلی به خاطر مشکلاتی که با وزیر کشور داشت؛ استعفا کرد و جای خود را به سید رضا زواری داد. همزمان با استعفای توسلی، منصوریان هم از شهرداری رفت ولی کمیته نام‌گذاری خیابان‌ها همیشه فعال بود و هر بار به بهانه‌ای نام آن و عملکردشان بر سر زبان‌ها بود از بهمن ۱۳۵۸ تا امروز.

■ از مصدق تا ولیعصر

برخی می‌گویند قبل از انقلاب ۶۶ خیابان به نام خاندان پهلوی نام‌گذاری شده بود که مشخص‌ترین سرنوشت آنها بعد از انقلاب تغییر نام بود. یکی از خیابان‌هایی که در روزهای اول انقلاب اسم جدید بر آن انتخاب شد، طولانی‌ترین خیابان تهران بود؛ بلندترین خیابان مُشجر تهران با طول حدود ۱۸ کیلومتر که از میدان راه‌آهن در میانه جنوبی تهران آغاز شده و به میدان تجریش در منطقه شمیران در شمال تهران می‌رسد. این خیابان به دستور رضاشاه پهلوی ساخته شده است. نام اولیه آن «جاده مخصوص پهلوی» بود و پیش از انقلاب ۱۳۵۷، «خیابان پهلوی» نامیده شد. این خیابان در ماه‌های اول انقلاب مدتی به انتخاب خود مردم خیابان محمد مصدق خوانده می‌شد، تا اینکه به صورت

جنوب و انجام مطالعات و انتخاب محل میادین میوه و تره بار.

بعد از پیروزی انقلاب آخرین کانون‌های مقاومت هم تسلیم شده بود و از پی‌اش سلسله پهلوی هم. انقلاب همه را شگفت زده کرده بود و خوش‌بینی باور نکردنی‌ای بر شهر حاکم بود. در زندان اوین در شمال تهران، که محل نگهداری زندانیان سیاسی بود، شبه نظامیان مردمی پیروزمندانه سلول به سلول می‌دویدند و زندانیان را آزاد می‌کردند و از آنجا اتاق‌های هراس‌انگیز دیگری کشف می‌کردند. در شهر شوری و بلوای به پا بود و از گوشه و کنار مردم حتی به اسامی خیابان‌ها نگاه می‌کردند و نمی‌خواستند هیچ نمادی از پهلوی‌ها بر شصت و شش کوچه و برزن، اماکن و خیابان تهران دیده شود. به گفته «خسرو منصوریان»، معاونت اجتماعی شهرداری وقت تهران مردم تابلوی خیابان‌ها را می‌کنند و خود بر آنها نام انتخاب می‌کردند و با مقاومتی چسباندند.

ساختمان خیابان فاطمی، محل سابق حزب

■ **لیلا ابراهیمیان** / انقلاب ۱۳۵۷ که به پیروزی رسید «جواد شهرستانی» یکی از اولین کسانی بود که از کار برکنار شد و به جای او «محمد توسلی» به عنوان شهردار پایتخت انتخاب شد. روزهای

پرحادثه بعد از انقلاب به شهرداری تهران هم رسید و باید برای مدیریت شهری طرحی نو درمی‌انداختند.

عضو شورای مرکزی و دفتر سیاسی نهضت آزادی در بهمن ۱۳۵۷ در خاطرات خود از مشکلات شهردار تهران می‌گوید که از همان زمان برخی

برای تصاحب خانه‌های خالی و زمین‌های شهری تلاش می‌کردند؛ موضوعی که باعث شد با همراهی وزیر مسکن، سازمان زمین شهری راه‌اندازی شود. حجم افرادی که به دنبال زمین بودند آن قدر زیاد بود که اواز مردم خواست مدتی زمین‌ها را انقروشد تا قیمت زمین پایین بیاید. او کارهای زیادی در زمان کوتاه حضورش در شهرداری برای سامان دادن به تهران کرد؛ تشکیل شورای عالی ترافیک شهرهای کشور، اجرای محدوده طرح ترافیک در تهران، احداث خطوط ویژه اتوبوسرانی، راه‌اندازی پایانه

ویژه‌نامه روز
جهانی شهرها
آبان ۱۳۹۸

ایران